

Пасічник І.В.

доцент, кандидат економічних наук;

Карасьова З.М.

старший викладач;

Гулевата Ю.І.

студентка,

Харківський інститут банківської справи

Університету банківської справи Національного банку України

ЕТАПИ ВХОДЖЕННЯ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ

Надходження іноземного капіталу у банківський сектор України є об'єктивним наслідком глобалізації міжнародного господарства та інтеграції вітчизняної економіки у світовий економічний простір. Присутність іноземних банків має забезпечити швидку внутрішню передачу сучасних методів управління кредитними та іншими ризиками, доступ до нових, більш ефективних банківських технологій, посилення конкуренції на внутрішньому ринку та підвищення ефективності банківських установ, а також вірогідна можливість для іноземних банків забезпечувати додаткові джерела зовнішньої фінансової підтримки банківської системи. Розглянемо основні етапи входження іноземного капіталу в банківський сектор України.

Перший період зародження з 1991 по 1995 рр. характеризувався підготовкою до процесу входження та появою банків з іноземним капіталом. На початку даного періоду іноземному банківському капіталу було важко подолати стереотипи, які склалися в пост радянській країні. Але намагання побудувати країну з ринковою економікою спонукає до пожвавлення дискусії щодо необхідності допуску іноземців на внутрішній банківський ринок. Саме в цей період, у 1993 р., на українському ринку з'явився великий банк зі 100% французьким капіталом – «Креді Ліоне Україна». Він був першим банком зі 100% іноземним капіталом, який почав працювати в незалежній Україні. Історія присутності цієї банківської установи на вітчизняному ринку банківських послуг мала місце ще на початку ХХ ст. Банк з назвою «Ліонський кредит» здійснював свої операції у Російській Імперії. Після революційних

подій 1917 р. його філії у Москві, Санкт-Петербурзі, Одесі були націоналізовані.

Другий етап становлення, який припадав на 1996-1998 рр., вимагав нових підходів до функціонування іноземного банківського капіталу. Цей період характеризувався лібералізацією умов для банків та банків з іноземним капіталом, які працювали на території України. В країні спостерігалась сприятлива макроекономічна ситуація, зниження темпів інфляції, початок економічного зростання. Це спричинило справжній потік зарубіжних інвесторів і зростання кількості банківських установ з іноземним капіталом на українському ринку. Банки з іноземним капіталом отримали значні конкурентні переваги перед вітчизняними банківськими установами. В цей період в Україні було створено ще 10 банківських установ з іноземним капіталом, із них – 5 іноземних банків зі 100% капіталом нерезидентів.

Третій етап укріплення припадає на 1999-2004 рр. На цьому етапі відбувається стабілізація позицій існуючих іноземних банків на ринку України. Фінансової криза 1998 р. зменшила інвестиційну діяльність, спостерігалась незаінтересованість зарубіжних інвесторів у залученні капіталів. На протязі всього періоду часу не було ніяких передумов у залученні в Україну іноземного банківського капіталу. Хоча на початку 2000 р., зростає інтерес з боку російських банківських установ, які активно почали купувати українські банки. Російські банки почали все більше завойовувати український фінансовий ринок. У 2001 р. слідом за «Альфабанк-Україна» на вітчизняний фінансовий ринок вийшов банк з російським капіталом «НРБ-Україна», а у 2002 р. «Петрокомерцбанк» купив «Авіатекбанк», який перейменований на «Петрокомерцбанк-Україна».

Четвертий етап прорив (2005-2008 рр.) – став визначальним для функціонування іноземного банківського капіталу на вітчизняному ринку банківських послуг. За цей час кількість банків з іноземним капіталом зросла з 19 станом на 01.01.2005 року до 53 станом на 31.12.2008 року, а частка іноземного капіталу в структурі статутного капіталу банківської системи України зросла з 9,5% до 36,5% відповідно. Банківська система акумулюючи значні кошти та оперативно розміщуючи їх, стала найприбутковішою ланкою фінансового ринку України. Серед основних чинників, які мотивують входження іноземного капіталу до банківського сектору України є отримання ринкових переваг за рахунок місткості

вітчизняного ринку банківських послуг і перспектив його розширення. Ринок банківських послуг ще не до кінця сформований про що свідчить постійне зростання активів банківської системи та успішний вихід на цей ринок нових банків.

П'ятий новий етап функціонування іноземного капіталу на банківському ринку України розпочався з глобальних фінансово-економічних змін, які в подальшому однозначно вплинуть на національну економіку. На даному етапі вітчизняна банківська система і економіка потребують притоку іноземних інвестицій, але існує необхідність визначення, в якій формі та на яких умовах потрібно залучати іноземний капітал у банківську систему України.

Більшість іноземних банків із приходом на українські фінансові ринки мають на меті забезпечення власної присутності на міжнародних ринках за рахунок експансії ринків менш розвинутих держав, підвищення стійкості в ринковому середовищі, збільшення прибутковості шляхом використання власних конкурентних переваг. Водночас іноземні банки можуть за потреби сприяти розвиткові бізнесу своїх країн, надаючи їм переваги в забезпеченні інвестиційних потреб і здійснюючи тиск на економіку приймаючої країни.

Концентрація іноземного капіталу в українській банківській системі свідчить про необхідність управління рухом грошових потоків усередині країни та за її межами з позицій державних інтересів. Оскільки вплив глобалізації на розвиток банківської системи України має одновекторний характер і ця тенденція в найближчій перспективі збережеться. Тому вже сьогодні треба чітко визначити раціональні співвідношення між іноземним та вітчизняним банківським капіталом.

Таким чином, можна стверджувати, що в цілому присутність іноземного капіталу у національній банківській системі не позначається на забезпеченні достатності ресурсного потенціалу. Проблема полягає у визначенні якісних характеристик цього впливу на формування ресурсної бази та визначення критеріїв достатності капітальної бази банківської системи.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 / Міністерство юстиції України. – Офіц. вид. – К.: 2006. – 128 с.
2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом: Закон України від 28.11.2002 р. № 249-IV //

Відом. Верховної Ради України. – 2002. – № 249. – Ст. 46 (в редакції закону від 18.05.2010 р.): <http://portal.rada.gov.ua/>

3. Про банки і банківську діяльність: від 07.12.2000 р. № 2121-III // Відом. Верховної Ради України. – 2001. – № 5-6. – Ст. 30 (в редакції станом на 23.12.2010 р.): <http://portal.rada.gov.ua/>

4. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 24. – Ст. 1087 (в редакції станом на 19.01.2011 р.): <http://portal.rada.gov.ua/>

5. Базилевич В.В. Економічна категорія: Політекономія: підручник / за ред. В.В. Базилевича. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2007. – 719 с.

6. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>

7. European Banking Authority [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eba.europa.eu/>